

بررسی انتقادی دلایل مخالفان و بهانه متخلفان از بیعت با امام علی علیه السلام

مجتبی محمدی مزرعه شاهی^۱، مجتبی انصاری مقدم^۲، رضا اسحق مسکونی^۳، مهدیه اسحق مسکونی^۴

^۱استادیار و عضو هیات علمی دانشگاه علوم و معارف قرآن کریم

^۲دکتری علوم قرآن و حدیث دانشگاه میبد، پژوهشگر و مدرس دانشگاه (نویسنده مسئول)

^۳فارغ التحصیل کارشناسی ارشد نهج البلاغه دانشگاه کاشان

^۴فارغ التحصیل کارشناسی ارشد علوم قرآنی دانشگاه علوم و معارف قرآن کریم

چکیده

بررسی اینکه چه کسانی در حکومت حضرت علی علیه السلام با وی بیعت کردند و چه کسانی سر باز زدند از این جهت اهمیت دارد که پژوهشگر با فضای عصر حکومت آن حضرت بیشتر آشنا می شود و می تواند چالش ها و مسائلی که حضرت با آن روبرو بودند را به خوبی درک کند و اینکه بیعت کردن یک فرد سرشناس چقدر در پیشبرد اهداف حضرت موثر بوده است و بالعکس بیعت نکردن چنین افرادی و ابراز مخالفت چه هزینه هایی را به حکومت حضرت تحمیل کرده است و بر این اساس میزان رسیدن حضرت به اهدافی که برای حکومت خود داشتند را می توان سنجید اینکه چه کسانی با حضرت بیعت کردند؟ چه کسانی از ابتدا بیعت نکردند؟ چه کسانی از بیعت خود منصرف شدند؟ دلایل آنها چه مسائلی بوده است؟ را اینگونه می توان جواب داد که به طور کلی حضرت امام علی علیه السلام در طی حکومت خود با دو دسته افراد مخالف و غیر همسو با خود رو به رو بود. اول کسانی که از ابتداء با او بیعت نکردند که برای این دسته می توان گروه قاعدین را مثال زد که با حضرت بیعت نکردند و در هیچ کدام از جنگ ها حضرت را یاری نکردند، دوم کسانی بودند که ابتدا با حضرت بیعت کردند، اما به دلایل مختلف بیعت خود را شکستند. که این دسته هم به دو گروه مارقین و ناکثین تقسیم می شوند. این دو گروه دلایل و بهانه هایی برای مخالفت و بیعت شکنی خود با حضرت داشتند. دلایل عبارت بود از دنیا طلبی، ریاست خواهی، کینه های پنهان و جهل و نادانی بهانه ها هم عبارت بود از: قتل عثمان، همگانی نبودن بیعت و ادعای اجباری بودن بیعت، گروه هایی که با حکومت حضرت مخالف بودند متأسفانه با اقدامات خرابکارانه خود نظر حضرت را به جای این که صرف حکومت و مردم و امور دینی شود به مقابله با خود معطوف کردند و جنگ هایی از قبیل صفین، نهروان و جمل را به حکومت نو پای حضرت علی علیه السلام تحمیل کردند و باعث ضربات مادی و معنوی زیادی شدند. روش کار در این تحقیق کتاب خانه ای و تحلیل محتوا بوده است. از این پژوهش می توان نتیجه که مخالفت ها چه از اول در قالب عدم بیعت و چه در اثنای حکومت در قالب بیعت شکنی حضرت را از رسیدن به اهداف حکومتی اش بازداشت و توان حکومت اسلامی را به جای رسیدگی به امور دینی صرف جنگ و احتجاج با مخالفان و متخلفین از بیعت کرد.

واژه های کلیدی: امام علی علیه السلام، بیعت، بهانه جویی، مخالفان - متخلفین، نقد و بررسی